

EENZAAM DOOR G. J. PEELLEN

EENZAAM was hij tot in de kerk toe.

Hij was organist.

Klein, pover manneke, in elkaar gedrongen, zat hij op een hoekje van zijn speelbank, de elleboog gesteund op den zijrand van het klavier aandachtig te luisteren naar den spreker, dien hij niet zien kon, maar wiens klankvolle stem hem boven in z'n afgeschoten hoekje toch duidelijk bereikte.

Een verschrompeld levenloos manneke, zóó zoals hij daar stil alleen zat te luisteren.

Maar in hem leefde het, en zong het, en was het warm.

Dat bleek bij den tusschenzang, die één werd met de preek. Bijna liefkozend gleden zijn vingers over de toetsen, totdat hij met steeds aanzwellend geluid, een en al actie en beweging, schuivend en glijdend over z'n bank aan 't koraal begon, dat als een jubel, als een persoonlijke, zingende belijdenis de gewelven doordreunde.....

Maar stond daarna zakte hij weer ineen, grauw, als het moeilijk door het dakraampje heenbrekende daglicht.

Zacht fantaseerde hij verder, bij 't uitgaan der kerk, nu vrij in z'n spel; traag sleepten de klagende klanken elkaar 't geluid na, maar 't werd steeds minder droef, en lichter, vlugger, en hij eindigde met 'n teer blijden triller.

Zuchtend sloot hij de klavieren af, zocht wat onzeker naar z'n hoed.

Stuntelig strompelde hij het steile trapje af, en groette wat stug den koster.

De kerkangangers waren allen al weg, liepen druk pratend in groepjes voor hem uit..... hij slofte oud en gebogen alleen verder, eenzaam.....

Eenzaam was hij geweest van z'n vroegste jeugd af. Z'n moeder was als jong, onwetend boerenmeisje in de stad gaan dienen, bij een ongetrouwd notaris, die al gauw het frissche dorpskind gebracht had waar hij wilde.

Verslagen, klein van schaamte en berouw was ze op haar hofsteeje teruggekomen, met haar kindje; door 't praatzieke dorpe nagewezen, en door haar ouders gescholden en minachtend beschimpt.

Niet lang was ze alleen gebleven.

Een, een al wat oudere, luie boer, vooral aangelokt door het weeggeldje dat de notaris haar betalen moest — „dat was licht meegenomen, nie waar?“ —, had „samenigheid“ in haar gekregen. Ze was nog steeds een frissche, knappe vrouw, en hij spaarde er een huishoudster mee uit!

Op dien hechten, liefdevollen grondslag had hij haar „gevraagd“ — en haar ouders hadden niet nagelaten haar op weinig vleierende wijze aan het verstand te brengen dat ze met beide handen die prachtkans aan moest grijpen. Zooiets werd haar geen tweede keer geboden! Wat had iemand als zij beters te wachten? Met tegenzin had ze „ja“ gezegd.

Haar huwelijk werd diep ongelukkig, maar ze verloorde al gauw te klagen, want haar ouders en haar man verzekerden haar telkens weer om strijd, dat „ze zoo geboft had“, en nog zóó goed terecht gekomen was —, en dubbel en dwars tevreden moest zijn. En in haar bitterheid en wrevel gaf ze dan den kleinen Arie de schuld: Dat kind ook, dat blok aan d'r been, dat had haar heele toekomst bedorven, haar al die ellende aangedaan.

Zoo werd het tengere kereltje, geneeerd door z'n nieuwen vader, het mikpunt van de booze buien van z'n moeder.

Zelden een vriendelijk woord hoorend, liep hij al gauw eigenzinnig en stug in z'n eentje over de akkers te dwalen, en ontliep zooveel mogelijk die anderen, die hem haatten, want dit voelde 't kind maar al te gauw.

Dat werd er niet beter op, toen hij broertjes kreeg; dikke roode boeren-jochies, die 't weinige ouderliefde geheel tot zich trokken.

En jong nog, kwam al in hem 't gevoel van jaloezie op die anderen, en van trieste eenzaamheid.....

Groot was 't verschil tusschen Arie en z'n jarenjongere halfbroers, die, veel pootiger, hem al gauw de baas waren, en er een boosaardig genoegen in vonden het schuwe, veel fijner gebouwde ventje te sarren. Als zij thuis uit school kwamen, hielpen ze handig wat mee; haalden de koeien voor 't melken thuis, sneden haksel, veegden de deel, allemaal kleine karweitjes die Arie altijd even averechts afgingen.

Als hij 't eenigszins klaar kon spelen, ontliep hij al dat werk, en sloop hij den hooiberg in met z'n boek uit de schoolbibliotheek. Want lezen, dat kon hij. Meester was eigenlijk de eenige die schik in het in zichzelf gekeerde, stugge jochie had, die ze toch allen in de klas de baas was in het leeren. Hij moedigde hem aan, gaf hem soms een boek extra mee.

Vaak ook zwierf Arie door de bosschen, en op een stil plekje kon hij dan uren liggen dromen, of zachtjes blazen op een mondharmonica, z'n eenige stuk speel-

goed.

Zoo had meester, op een fietstochtje, hem eens aangehouden; en hij was verbaasd geweest over dien onbegrijpelijken jongen, die daar zoo in z'n eentje droomerig muziek lag te maken.

Den volgenden morgen had hij hem gevraagd of hij van muziek hield, en of hij eens bij meester aan huis wilde komen, dan zou die hem orgel leeren spelen.

Meester had een dankbaren leerling aan hem, maar z'n vader werd steeds ontevredener over die „bijloop met z'n chagrijnige stijfkop“, en toen Arie eindelijk van school moest, ondanks 't aandringen van meester, om hem nog wat te laten „doorleeren“, was 't een dagelijksch botsen geworden tusschen die twee —.

Er stak nu eenmaal geen boer in Arie, maar zijn vader zag 't aan voor onwil, en koppigheid van dat „eigenwijze jonk“.

Maar 't ging niet, dat zag hij wél, en op aandringen van z'n vrouw, verhuurde hij Arie als winkelknechtje bij den ouden kruidenier.

„Dan kan die 't heertje worden“, smaalde hij en dat werd al gauw Arie's bijnaam: „het heertje“.

Z'n broers, in 't opgroeien zware, plumpe kerels geworden, lieten hem volkomen links liggen, en als ze wat tegen hem zeiden, was het om hem te bespotten om z'n blanke handjes, of z'n „stadsche praot“.

Hij zou graag een vriend gehad hebben, maar om z'n verlegenheid te verbergen, maskeerde hij zich met stugheid, en z'n schuwheid werd opgevat als „groot-sigheid“.

De boere meiden giechelden om dat heertje. En Arie bleef eenzaam.

Hij was vier en twintig jaar, toen zijn baas, de oude Thomassen, die op 't laatst steeds meer alles aan hem was gaan overlaten, op een morgen dood in z'n bed gevonden werd. Een neef, de eenige erfgenaam, liet alles verkoopen, het huis, en het verwaarloosde ouderwetsche inboedelje.

De notaris uit de stad, die de verkoop leide, hield in een onberedeneerde gril het heele zaakje op, en liet het overschrijven op Arie, zijn zoon, om wien hij zich nooit buiten z'n wetmatige verplichting om, bekommerd had.

De tien jaar dat Arie er gewerkt had, waren een kwelling voor hem geweest —, en alleen 't schrikbeeld van weer boer te moeten worden, wanneer hij hier wegging, had hem daar gehouden. Hij had steeds gevoeld tot wat beters in staat te zijn, zonder de energie en durf te hebben, om zich zelf mogelijkheden te openen.

Maar nu voelde hij iets van voldaanheid.

Hij zou nu z'n eigen baas zijn; hij had nu iets, wat hij z'n eigendom kon noemen.

Het oude huisorgel, bijna het eenige van waarde tusschen het rommelig meubilair, maakte hem rijk.

In 't begin liep z'n zaak wel. De jonge meisjes van 't dorp vonden hem, nu hij zelf baas was, niet zoo belachelijk meer, en waagden een kansje; maakten eens een extra boodschap, en treuzelden langer dan noodig was, voor de toonbank. Maar hij merkte dat niet op, en bediende met afgemeten woorden zijn

prantgrage klanten.

Een goed winkelier was bij hen iemand, die steeds het eerst de schokkendste nieuwtjes tot in de fijnste details te vertellen wist, en even bereid was, ze met de meeste belangstelling aan te hooren, om ze een volgenden klant liefst wat treffender weer door te geven. En niemand die minder aan die eischen voldeed dan Arie.

Van z'n jeugd af tot eenzaamheid veroordeeld, was hij daaraan gewend, zóó, dat hij later niet meer de macht en den lust had zich eraan te ontworstelen, toen het kón. Hij had met niemand omgang; eerst had men hem dien geweigerd, en nu die te bereiken zou zijn, zocht hij hem niet meer.

En gaandeweg verliep z'n zaak. Die weinige klanten, die uit medelijden nog bleven komen, oogstten daarvoor weinig dank.

Als hij in z'n orgelspel verdiept was, en soms uren achtereen te fantaseeren zat, voelde hij bij 't hooren van 't nijdige winkelschellelje slechts ergernis om de stoornis, en hij liet ze wachten, of hielp ze met een snauw.

Hoe sober hij ook leefde, de winkelopbrengst was al gauw bij lange na niet voldoende: een hypotheekje redden enkele jaren; hij zag zelf ook wel in, dat het op den duur niet ging, doch miste kracht en koopmanstalent om verandering in den toestand te brengen.

Z'n winkel vervulde, z'n étalage werd een grauwe stofmassa, vol spinnewebben, en hij zelf steeds meer een in zichzelf gekeerde zonderling.

Op een morgen prikte hij een briefje op zijn winkeldeur: „Hier wordt niet meer verkocht“, en haakte hij het winkelbellelje af —; hij had besloten verder te teren op het restje van de hypotheek, en dan.... dan moest hij maar verder zien.

En de gele toetsen van het huisorgel kreunden onder zijn vingers....

Eindelijk was de diaconie eraan te pas gekomen, maar trotsch had Arie alle hulp geweigerd, hij wilde geen genadebrood.

De oude dominé, die iets van de tragedie in het leven van dezen eenzame begreep, vond een kieschen uitweg:

Of Arie organist wilde worden, tegen een vast jaargeld —?

En dat had hij norsch, alsof hij daarmee een gunst bewees, aangenomen.

Een gevoel van medeverantwoordelijkheid aan 't goed verloop van den dienst had hem van 't begin af gedwongen tot goed spel.

Maar heel langzaam, geleidelijk, was er iets bijgekomen.

De vanaf zijn stille, eenzame plekje beluisterde preken gingen niet zonder indruk langs hem heen. Ongemerkt waren ze een genot voor hem geworden, en had hij getracht met z'n begeleiding één harmonisch geheel er mee te vormen.

Tot in stilte zich dat groote wonder in hem voltrokken had.

Vol ontroering had dominé het gemerkt: het spel ging leven, werd instemming, jubel, belijdenis.

En op zijn huisorgel werden aarzelen jaren lang ongebruikt gebleven, blijde registers opengetrokken.

Voor de buitenwereld bleef hij de eenzame.

Hij was ook nog eenzaam.... maar, met God gemeenzaam.

Te Utrecht werd dezer dagen de oprichtingsvergadering gehouden van den Bond van Chr. Geref. Jongedochtersverenigingen. Meer dan 40 verenigingen hebben instemming betuigd met het streven.